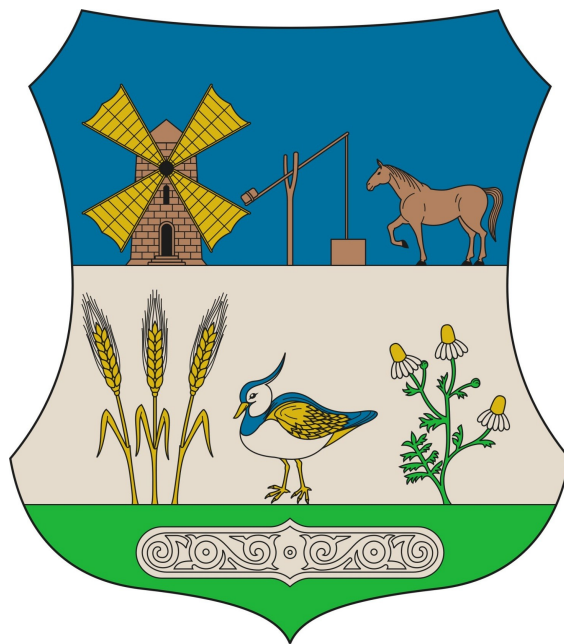

**SZÉKKUTAS KÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJA
(2010-2014)**

2011.

Székkutas településfejlesztési stratégiája (2010-2014)

"...igyekezz úgy érezni, gondolkozni, cselekedni,
hogymindennek javára legyél."(Weöres Sándor)

1. Bevezetés

Az elmúlt évtized alatt történt változások, a módosult igények feltétlenül indokolják Székkutas településfejlesztési stratégiájának megalkotását. Székkutas Község Önkormányzatának éppen ezért szükséges áttekintenie lehetőségeit, kötelező és vállalt feladatait, hogy ehhez mértén meghatározza a prioritásokat és a következő évek fejlesztési irányait. Ennek alapján körvonalazódhat Székkutas új és lehetséges jövőképeinek lényege, annak sarkalatos pontjai.

1.2. Környezeti és történelmi örökség

Székkutas Község a Dél-Alföld tiszántúli hátságán helyezkedik el, Hódmezővásárhely és Orosháza városok között. A területre a Tisza völgyéig az észak-keleti és dél-keleti irányban kifutó hosszanti mélyedések a jellemzők. Székkutat és környékét a vadvizek folyamatosan rongálták, melyek a Kakasszéki-ér és a Ficséri-ér útján jutottak el a kutas határba.

A falu hajdani neve Kwta, az 1426-os évektől lefelé fel a korabeli okleveleken, majd a későbbi évszázadokban Peres, Pörös, Veres Kutas neveken szerepel.

A XX. század elején még Hódmezővásárhely külterületéhez tartozott Vásárhelykutas néven, majd az önállósodási törekvések eredményeként 1950. január 1-jével a község kivált Hódmezővásárhely közigazgatásából és Vásárhelykutas néven önállóvá vált, melyet még abban az évben Székkutasra változtattak. Területe akkor 22 815 Kh volt, lakossága 4095 fő.

Az 1920-as években a faluban vendégeskedett Hugo Hartung, elismert német író. Kutaspusztai élményeit az: *Ich denke oft an Piroshka (Gyakran gondolok Piroshkára)* című regényében örökítette meg, amely az egyetlen regény a világirodalomban, amelynek cselekménye a kutas pusztán játszódik. Mind a regény, mind az abból készült film világhírű lett.

Székkutas gazdasági, közösségi és kulturális életének fejlesztésében elvitathatatlan érdemei vannak Gregus Máténak. Részt vett a Pusztakutasi Olvasó Egylet megalapításában, melynek segítségével kiharcolta, hogy kiépüljön a közvilágítási hálózat, postaközpont, vasúti rakodóállomás épüljön, valamint saját orvosa legyen a településnek. Ezeknek az intézkedéseknek a következményeként az állam is új iskolát építtetett, valamint a református és katolikus egyház is felépítette saját templomát a hívek hozzájárulásával. Gregus Máté tevékenységének köszönhetően Hódmezővásárhely tanyavilágának Kutas lett a központja, így méltán fűződik nevéhez a mai Székkutas megalapítása.

2. A fejlesztési koncepció alapelvei

Minden település egy összetett – természeti, társadalmi, műszaki és ökológiai – képződmény, melynek hosszú távú fennmaradásához és a kiegyensúlyozott működéséhez elengedhetetlen a közösség bölcs és felelős politikája. Minden civilizált társadalom harmonikus működéséhez nélkülözhetetlenek az egyértelműen megfogalmazott és a többség által is támogatott célok, valamint ezek eléréséhez szükséges szabályok meghatározása, a szükséges eszközök biztosítása.

2.1. Gazdasági környezet

Gazdaságföldrajzi szempontból a település és vonzáskörzete nem rendelkezik olyan iparral vagy szolgáltatási tevékenységgel, amely a fejlődés motorja lehetne, kivéve a mezőgazdaságot. Létfontosságú az itt élő emberek és gazdálkodók számára egy biztosabb megélhetést nyújtó mezőgazdálkodási modell létrehozása, amely nem csak hagyományos gabonanövényeket termel, hanem az arra alkalmas területeken, új növényfajok ültetésével is számol. Ennek eredményeképpen szélesíthető a Székkutason megtermelt mezőgazdasági növények köre, ezáltal pedig szélesebb választékkal képesek a helyi termelők a keresleti igényeket kiszolgálni.

Emellett nem szabad megfeledkezni a helyi kisiparosok rétegéről sem, akik nagy szerepet vállalnak Székkutas gazdaságában, a helyi munkaerő alkalmazásával.

2.2. Térségi szerepkör

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása sok más hatás mellett új szemléletmódok elsajátítását is szükségessé tette a magyar települések számára, többek között a gondolkodj globálisan – cselekedj lokálisan elv mind szélesebb körben való gyakorlati alkalmazását. Éppen ezért elengedhetetlen a szomszédos településekkel való együttműködések ösztönzése kistérségi társulások révén, valamint a határokon átívelő kapcsolatok erősítése, melyek szintén jó alapot adhatnak – hasonló problémák és azonos célok esetén – közös pályázatok útján, pályázati támogatások megszerzéséhez. Legyen szó akár energiatudatosságról, vízminőség javításról, középületek felújításáról, vagy munkahelyteremtésről.

2.3. Társadalmi környezet

A község közigazgatási területe 12 398 ha. A lakóterület (belterület nagysága 139,4 ha) közel az igazgatási terület súlypontjában fekszik. A település lakosság száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, az 1960-as évektől megindult egy elvándorlási folyamat a környező városok irányába (Orosháza, Hódmezővásárhely), melynek mértéke mára már mérséklődött, hiszen a Székkutasra betelepülők száma (2009.: 59 fő) közel azonos az elvándorlók számával (2009.: 50 fő). Azonban feltétlenül szükséges a népesség további letelepedésének ösztönzésére való koncentrált figyelem, melyet az élhető lakókörnyezet

kialakításával, a lakóterületek megtartásával és a vállalkozások számára kedvező feltételek biztosításával lehet fokozni.

A település jelenlegi lakosság száma 2422 fő, melynek nemenkénti megoszlása: 1197 nő és 1225 férfi, egyensúlyi helyzetet tükröz. A népesség kor szerinti megoszlása viszont jól mutatja azt az országos tendenciát, hogy előregedő a magyar társadalom. Székkutas esetében ez a 15-17 éves korosztályban 101 főt jelent, a 18-59 éves korosztályban 1401 főt, míg a 60 éven felüliek terén 609 főt. Éppen ezért fontos Székkutas életében fokozottan segíteni az idősebb generációk tagjait, valamint helyi kezdeményezésekkel támogatni és segíteni a fiatal családok gyermekvállalási hajlandóságát.

Székkutas nyilvántartott álláskeresőinek száma összesen 99 fő, végzettség szerint túlnyomórészt (46 fő) szakmunkás végzettséggel rendelkező személy, de emellett jelentős még a szakközépiskolai és gimnáziumi végzettséggel rendelkezők számaránya (24 fő) is. Kor szerinti megoszlásban a 36-40 év közötti korosztályban található a legtöbb (18 fő) személy, őket követi a pályakezdő (21-25 év közötti) álláskeresők száma (17 fő), majd a 46-50 év közötti korosztály (15 fő).

3. Fejlesztési koncepció, jövőkép

3.1. Gazdaság, munkahelyteremtés

A képviselőtestületnek törekednie kell a költségvetés stabilitására és lehetőség szerint a forráshiányok leküzdésére. El kell jutni arra a pontra, hogy az település stabil gazdasági háttérrel rendelkezzen. A munka ad értelmet és értéket az életnek, biztos megélhetést és gyarapodást önmagunknak és családuknak. Magyarországon jelenleg sokak számára kilátástalan a helyzet, leginkább a fiatalok helyzete a legelkeserítőbb. Ez nem jó sem az országnak, sem Székkutasnak. A létbiztonsághoz és jóléthez, az egyéni és közös sikerhez nem a segélyen, hanem a becsületes, hasznos munkán keresztül vezet az út. A székkutasiak olyan községet szeretnének, ahol a felnövekvő generációk megtalálják számításaikat és nem kényszerülnek elvándorlásra. Ennek érdekében támogatnunk kell adókedvezményekkel az új vállalkozásokat és biztosítani számukra, az önkormányzati tulajdonú épületek ingyenes használatát.

3.1 Mezőgazdaság

A székkutasi gazdák piacra jutása és termékeik értékesítése elsődleges szempont, azért, hogy a székkutasi ember helyi gazdától, jó minőségű, egészséges és olcsó magyar árut vásároljon. A mezőgazdaságból élőknek versenyképes piaci szereplőkké kell válniuk. Ezért meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a helyben megtermelt élelmiszereket egy közös, Piroška márkanév/brand alá miként lehet szervezni, amely egyrészt segítené a piacon való boldogulást, másrészt Székkutas Község kulturális örökségének továbbvitelét. El kell érni, hogy a település közétkeztetése során is mind nagyobb arányban használjanak fel helyi

élelmiszereket. Továbbá szorosabb együttműködést kell kialakítani a településen már hosszú évek óta működő és folyamatosan fejlődő Herbária Gyógynövényfeldolgozó Zrt.-vel. Az önkormányzati földterületeken gyógynövények termesztésével, beszállítójává lehet válni az üzemnek, ezáltal pedig képesek lehetünk helybeliek alkalmazásával elősegíteni az üzem további fejlődését. Ez lehetőséget biztosít a jövőben további munkahelyek teremtésére.

3.1.1. Ipar

Nagyobb összefüggő ipari terület nem alakult ki Székkutason, így a meglévő, jellemzően belterületi kisipari üzemek, telephelyek fenntartóit kell segíteni. Ennek eszközei: a településen belüli fejlesztések során a helyi vállalkozókat előnyben kell részesíteni, ösztönözni kell a kisvállalkozások indítását a helyi iparüzési adó 1-2 évre szóló elengedésével. Segíteni kell a vállalkozásokat céljaik elérésében, előadások, pályázati tájékoztatók, tanácsadások révén. Vonzóvá kell tenni Székkutast a letelepülni vágyó, otthon kereső fiatal családok részére. Ennek érdekében vállalható feltételek teljesítése esetén, ingyen telkeket kell kiosztani részükre, ezzel is segítve az önálló otthon alapjainak megteremtését.

3.2. Infrastruktúra

Ezen a területen előre tekintő, korszerű megoldásokkal, fejlesztésekkel, tudatos építkezéssel és sok munkával érhetünk el a jövőben eredményeket. Olyan új szemléletre van szüksége Székkutasnak, amelynek nyomán meg tudjuk újítani településünket, környezetünket pedig élhetővé és szerethetővé tudjuk varázsolni. Ehhez elengedhetetlen, hogy a településen elérhető ivóvíz minősége, egészségvédelmi szempontból, megfeleljen a hatályos Európai Unió követelményeknek, valamint a település szennyvízelvezetése is megoldódjon a település belterületét teljes mértékben lefedő szennyvíz elvezető rendszer kiépítésével. Ezen fejlesztéseknek azonban elengedhetetlen feltétele nemcsak a kormányzati segítség, de az európai uniós forrásokra történő sikeres pályázás is.

3.2.1. Közlekedésfejlesztés

Elsősorban fel kell újítani a meglévő járda-, kerékpár- és közúthálózatot, ahol szükséges, oda új járdasávot, gyalogátkelőhelyet kell építeni, illetve a Hódmezővásárhelytől Orosházáig tartó kerékpárút építésével, valamint a jelenlegi szélesítésével, elősegíteni a mindenki számára biztonságosabb közlekedés megteremtését. Az önkormányzati kezelésű közutakat kátyúzással, felújításokkal folyamatosan karban kell tartani /pl.: a kakasszéki bekötőút rekonstrukciója/, vagy lehetőség szerint újakat kell építeni /pl.: a hódmezővásárhelyi Rárósi út összekapcsolása a Mágocsi úttal/.

3.2.2. Belvízelvezető rendszer fejlesztése

Megoldást kell találni a település belvízelvezetésének hosszú évtizedek óta tartó súlyos problémájára. Elég csak az idei 2010-2011-es rendkívüli belvízhelyzetre gondolnunk, amikor a székkutasi lakosok példátlan összefogásának és hetekig tartó kemény, megfeszített munkájának volt köszönhető, hogy a településen senkinek sem kellett elhagynia otthonát a

belvíz miatt. Erre megoldást jelenthet, egyrészt a 47-es számú főút tervezett felújítása, melynek keretében, az úttest alatt, valamint az útpálya mellett vízvezető árokrendszer épülne, másrészt az állami támogatást is igénylő hódmezővásárhelyi kistérség belvízelvezető rendszerének fejlesztési koncepciója. Ennek keretében sor kerülhet rekesztő gátak helyreállításával, pusztai vízvizsszatartásra, a csicsatéri csatorna rekonstrukciójára, a pusztaszéli főcsatorna végszelvényének átfordítására a vasútvonal és a 47-es számú főút keresztezésével, valamint a nagykeresztúti csatorna végszelvényébe egy stabil szivattyútelep építésére. Emellett gondoskodni kell a már meglévő csatorna- és árokrendszer rendszeres karbantartásáról is.

3.2.3. Energia-ellátás és közösségi terek fejlesztése

Nem tűr halasztást az önkormányzathoz tartozó intézmények, mint az Egészség ház, a Művelődési Ház, a Sportcsarnok felújítása, fűtéskorszerűsítése sem. A folyamatosan dráguló gáz felhasználását ki kell váltani más, olcsóbb, alternatív fűtési lehetőségekkel (pl.: szalmaskazán). Egy ilyen beruházásnak két fő pozitívuma is van: egyrészt önkormányzati önerőből, pályázati támogatás mellett, 2-4 év alatt teljes mértékben megtérül a beruházás, az azt követő években pedig már jelentős megtakarításokat eredményez, másrészt országos mintaként szolgálhat a megújuló energiaforrások és a környezettudatos szemléletmód településszintű gyakorlati alkalmazásához.

Szükséges egy, a mainál esztétikusabb és korszerűbb fedett piactér létrehozása is az Önkormányzat melletti területen (volt gázcsere telep), mely kulturáltabb környezetet és nagyobb értékesítési teret jelent, mind az eladóknak, mind a vásárlóknak.

Elengedhetetlen, hogy a település rendelkezzen legalább egy, a hatályos magyarországi és európai uniós szabványoknak is megfelelő, biztonságos és korszerű játszótérrel, ahol biztosított a helyi kisgyerekes családok számára a kulturált kikapcsolódás lehetősége. Ezen felül gondoskodni kell a közterületek parkosításáról, faültetési program keretében erdőtelepítést folytatni az arra alkalmas területeken.

3.3. Egészségügy, szociális helyzet fejlesztése

Minden egyes székkutasi polgárnak joga van, egy minden igényt kielégítő egészségügyi ellátáshoz. A jó munkához kulturált környezetre van szükség, ezért tervbe kell venni az Egészség ház épületének felújítását is. Célszerű megvizsgálni, hogy az Egészséges Vásárhelyért Program tapasztalatait átvegyük, és azt regionális szinten kibővítsük a székkutasiaknak szóló programokkal is.

Elkerülhetetlen, hogy egy igazságosabb segélyezési rendszert alakítsunk ki, hogy az arra valóban rászorulóknak jussanak hozzá a támogatásokhoz. Külön odafigyelünk az egyedül és a kispénzből élő nyugdíjas polgártársainkra, mert az életük során végzett munkájuk után megérdemlik a megbecsülést. Ehhez szorosabb együttműködésre van szükség Kakasszékkal, és az Öregek Napközi Otthonával (ÖNO). A külterületen élők megsegítése céljából a

tanyagondnoki szolgálat bevezetésére kell külön hangsúlyt fektetnünk. Szükség van a háziorvosi szolgáltatás megújítására, egy új, lehetőleg fiatal, családos orvos Székkutasra történő letelepítésével. Egy olyan orvos, aki vállalná, hogy az Egészségház épületének emeleti lakásába költözik, ha a szükség úgy kívánja, a nap bármely órájában a székkutasi polgárok rendelkezésére tudna állni.

3.4. Oktatás, sport, ifjúság

„Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog.” (Szent-Györgyi Albert)

A görög eredetű iskola szó kezdetben nem épületet vagy helyiséget jelentett, hanem szívesen végzett, kellemes, sőt gyönyörködtető foglalatosságot, azaz „szkolé”-t, amelyet aztán a rómaiak, akik minden hasznosat igyekeztek a görögöktől átvenni, scholának neveztek. Mindez utal arra, hogy ismeretek, tudás, képességek, készségek, jártasságok nem csak az iskolában sajátíthatók el. Mindezt szolgálhatja egy település szellemisége, hagyományai, az apák és az anyák érték közvetítő szerepe. Az intézményes nevelés és oktatás nélkül azonban az emberi társadalom ma már működésképtelen lenne. A mai magyar társadalomban mások a deklarált és mások a valós értékek. Az emberek értékrendjében háttérbe szorult a tudás, a műveltség. Az iskolának azonban ez ellen küzdenie kell. Olyan generációt kell felnevelnie, mely első helyre emeli a klasszikus értékeket, mely a tudás jelentőségét sugallja. Ugyanakkor halad a korrallal, igazodik a XXI. század elvárásaihoz, kapcsolódik az infotechnológiai forradalomhoz.

Gyermekeink szellemi, testi és lelki fejlődése a jövő záloga. Olyan iskolákra van szükség, amelynek elvégzésével a fiatalok tisztességes munkához juthatnak, elsősorban lakóhelyükön.

Az iskola és óvoda fordítson figyelmet a gyermek személyiség fejlődésére, egyéniségének alakítására. Tegyen alkotóvá minden gyereket, neveljen emberségre, tisztességre, a másik ember tiszteletére, és értékeink megbecsülésére. Az iskolában adják át minden új nemzedéknek az ősök örökségét és a nemzet hagyományait. Kiemelt fontosságú a helytörténet, a helyi értékek és múlt oktatása.

Ép testben ép lélek, ahogy tartja a közmondás. Ennek érdekében továbbra is folytatni kell a mindennapos testnevelést. Ez nem csak népegészségügyi fontosságú kérdés, amelynek nyomán fiataljaink egészségesebbek lesznek, de megtanítja a felnövekvő generációt a küzdelemre, az akarat erejére.

A jó iskola egyben megteremti az egyenlő esélyek feltételeit, arra törekszik, hogy eltűnjenek a különbségek, hogy a hátrányokkal küzdők számára növelje a boldogulás lehetőségét. Kiemelten kell támogatni a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek tanulását, fejlődését. Kiemelten kell támogatni a tehetségeket is. Kreativitásuk felismerése,

gondozása erősen befolyásolja a továbbtanulást, megfelelő alapokat teremt a hasznos munkaerővé válás folyamatában.

Az iskola kulcseleme maga a pedagógus. Személyiségével, tudásközvetítő szerepével éri el a legnagyobb eredményt. Éppen ezért a tanári életpályának is biztos, megbecsült hivatásnak kell lennie. Akkor lesz stabil az oktatási rendszer, ha kiszámíthatóak a tanítói hivatás feltételei. Biztonságot és anyagi megbecsülést kell garantálni a pedagógusoknak.

A fenntartó felelőssége pedig, hogy megteremtse azokat a feltételeket, garantálja azokat az eszközöket, mely a biztonságos, hasznos működtetést segítik. Éppen ezért át kell tekinteni, hogy a jelen gazdasági helyzetben milyen lehetőségek mellett teremthetők meg a minőségi oktatás feltételei, anélkül, hogy az ne sodorja veszélybe a település életét.

A falu hagyományai a mezőgazdaságban és a gyógynövényiparban rejlik. A meglévő erőforrásokra hagyatkozva szerepet kell tehát, hogy kapjon a helyi oktatásban ennek a kultúrának a folytatása.

Hogyan vonható be több forrás az oktatási intézmény működtetésébe? Ebben a tekintetben felmerül az állam felelőssége, aki gondoskodni kíván a színvonalas nevelés finanszírozásának segítéséről. Fel kell kutatni a többlet normatívák igénylésének lehetőségét. A jövőre nézve ez a kistérségi társulásokban, iskolatársulásokban vagy az egyházi oktatási rendszerhez való kapcsolódásban rejlik.

Átgondolásra szorul, hogy hogyan teremthetők meg azok a feltételek, mely a gazdaságos működtetés mellett a falu összes családjának, minden gyermekének színvonalas oktatást biztosít. Hogyan érhető el, hogy vonzó legyen a környékben a mi iskolánk. A település megtartó erejének záloga ez. A megfelelő feltételek megteremtése elengedhetetlen, hiszen egészséges légkör, jó hangulat és jövőkép akkor teremthető meg, ha gyermek van az utcákon, tereken.

3.5. Közbiztonság

A közbiztonság és a biztonságos élethez való jog alapvető fontosságú egy település életében. Azoknak az oldalán állunk, akik a bűnözés helyett a becsületes munkát választják. Mindent meg kell tennünk azért, hogy a legkisebb lopáson ért elkövetőt is kézre kerítsék és felelősségre vonják. Ennek érdekében, már kitiltottuk a házaló kereskedőket a településről, a körzeti megbízottak új irodát kaptak a Polgármesteri Hivatal épületében, ezáltal a Rendőrség is könnyebben elérhető a településen élők számára, valamint munkájuk eredményességének növelése érdekében az Önkormányzat éves szinten is támogatni fogja őket üzemanyag hozzájárulással, a településen való fokozott jelenlétük elősegítése érdekében. Lényeges kérdés, hogy hogyan tudjuk a lakosokat is bevonni a közbiztonság javítása érdekében. Nélkülözhetetlen a Polgárőrség újjászervezése.

3.6. Kultúra, idegenforgalom

A kultúra fontos területe mindennapjainknak, amely összeköti a közösséget, megteremti a helyi, nemzeti és európai kötődést. Meg kell őriznünk hagyományainkat, értékeinket, ugyanakkor a kor kihívásainak megfelelő szolgáltatásokat kell nyújtanunk az ide látogatóknak. Erősíteniük és biztatnunk kell a civil szervezeteinket, s minden támogatást meg kell adni ahhoz, hogy megvalósítsák az elképzeléseiket. Meg kell találnunk a természeti és földrajzi környezetünk adta lehetőségeket, s ki is kell használnunk azokat. Ösztönözni kell a lovas turizmust, a lóversenyek helyben történő megrendezését, valamint rendszeres falunapok, fesztiválok és közösségi rendezvények szervezésével erősíteni kell a közösség együttműködési és szórakozási lehetőségeit. Fel kell újítani a Művelődési Házunkat, s törekedni kell arra, hogy a szélmalom a község tulajdonába kerüljön. Az idegenforgalom területén ki kell használni a Piroska-kultusz adta lehetőségeket, szorosabb együttműködés szükséges a testvérvárosokkal, valamint lehetőség szerint bővíteni kell Székkutas nemzetközi kapcsolatait, új testvérvárosi partnerkapcsolatok létrehozásával.

3.7. Szolgáltató önkormányzat

Az önkormányzatnak és a képviselő-testületnek kötelessége egy szolgáltató-barát és ügyfélközpontú szervezetet kialakítania, amely olcsóbb, gyorsabb, ugyanakkor hatékonyabb. Az embereknek érezniük kell, hogy az önkormányzat értük és nem ellenük van. Minden egyes itt élő polgárnak joga van a magas szintű ügyintézéshez és a széleskörű tájékoztatáshoz. Ennek érdekében elkerülhetetlen az önkormányzat működésének racionalizálása. A széleskörű tájékoztatás érdekében a lakossági fórumokat és beszámolókat rendszeresíteni kell. Meg kell újítani az internetes honlapunkat s felhasználóbaráttá kell azt tenni.

Székkutas, 2011. március 15.

Szél István
polgármester
s.k